

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

enim sanctificans sui privationem formaliter A involuntate existens.

expellit sicut lux formaliter expellit tenebras, & quilibet forma sui privationem: Ergo actus necessarius & indispensabiliter supponens in subiecto à quo elicitur gratiam habitualement, virtualiter saltem, ejus privationem excludit, & cum ea impossibile est. Minor verò, in qua est difficultas, sic probatur. Actus perfectè vitalis vitalitate supernaturali, necessariò supponit in subiecto à quo elicitur, principium radicale vitæ supernaturalis: Sed visio beatifica est actus perfectè vitalis vitalitate supernaturali; unde in Scriptura *vita aeterna* sapè appellatur; & gratia sanctificans est principium radicale vitæ supernaturalis, cum illa teneat locum substantiæ supernaturalis, & sit prima radix virtutum & do-

morum supernaturalium, quæ sunt principia proxima actuum supernaturalium, quibus homo in actu secundo vivit vitâ supernaturali: Ergo visio beatifica necessariò & indispensabiliter supponit in subiecto à quo elicitur, gratiam sanctificantem. Minor est certa, quoad utramque partem; Major verò declaratur & probatur exemplo actuum vitalium ordinis naturalis: Intellectus enim v. g. necessariò & indispensabiliter supponit in subiecto à quo elicitur, principium radicale vitæ naturalis, scilicet animam rationalem; & idem dic de volitione, visione, comestione, & aliis operationibus vitalibus ordinis naturalis: unde cum de vita supernaturali eodem modo, proportionè servata, philosophandum sit, ac de vita naturali (gratia enim non destruit naturam, sed perficit) dicendum est, actus perfectè vitales vitalitate supernaturali, necessariò & indispensabiliter supponere in subiecto à quo eliciuntur principium radicale vitæ supernaturalis, quod aliud esse non potest quàm ipsa gratia sanctificans. Ex quo inferes Deum non posse, etiam de absoluta potentia, elevare hominem existentem in peccato mortali ad visionem beatificam, nisi prius, saltem naturâ gratiam sanctificantem illi infundat; alioquin simul D vivere & non viveret vitâ perfectè supernaturali: sicut non potest facere quòd corpus mortuum operationes vitæ naturalis exercent, nisi prius naturâ animam illi infundat.

Secunda pars Minoris principalis, quæ asserit visionem beatificam, aversionem à Deo ut ultimo fine virtualiter saltem excludere, & cum ea non posse componi facile suadet. Visio enim beatifica est adeptio ultimi finis, seu perfectissima cum Deo ut ultimo fine conjunctio, ut patet ex dictis disputatione præcedenti: Sed conjunctio ultimi finis, seu perfectissima cum Deo ut ultimo fine conjunctio, separationem & aversionem à Deo ut ultimo fine excludit, & cum ea non potest componi, etiam de absoluta Dei potentia: Ergo & visio beatifica. E

Neque dici potest, solum intellectum beatum Deo tanquam ultimo fini per visionem beatificam, non autem voluntatem; atque ita voluntatem posse ab illo manere habitualiter aversionem. Nam contra est, quòd intellectus non solum facit finem præsentem sibi, sed etiam toti supposito, & consequenter voluntati, saltem mediate: unde sicut repugnat lapidem immobiliter conjungi centro, & simul ab eo recedere & elongari; ita implicat beatum immobiliter conjungi Deo ut ultimo fini per visionem beatificam, & simul ab eo manere habitualiter aversionem & separatam per peccatum habituale

Tertia pars Minoris principalis, quæ dicit visionem beatificam, rationem voluntarii, in peccato habituali inclusam, virtualiter saltem destruere, sic ostenditur. Non potest visio clara Dei non destruere virtualiter illud quod amor beatificus destruit formaliter: Sed amor beatificus destruit formaliter rationem voluntarii ad peccatum habituale pertinentem: Ergo visio Dei eandem destruet virtualiter. Minor est certa: quia voluntaria profectio summi boni, destruit necessariò voluntariam profectioem cujuscumque objecti peccaminosi, sibi directè oppositam. Major verò probatur: Forma virtualiter continens aliam, virtualiter præstat effectum ejus formalem: Sed visio clara Dei est forma virtualiter continens amorem beatificum, cuius est radix, & unus ex effectibus formalibus amoris beatifici est destruere rationem voluntarii, ad peccatum habituale pertinentem: Ergo visio beatifica hoc ipsum virtualiter præstabit.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò contra primam conclusionem: Non minus repugnat beatitudini tristitia seu dolor actualis, quàm actuale peccatum, sicut enim beatitudo excludit malum culpam, ita & malum penam: Sed de potentia absoluta, tristitia seu dolor actualis cum beatitudine essentiali, seu visione beatifica, compossibilis est, ut patet in Christo, in quo fuit summa tristitia, & dolor, licet ab instanti suæ conceptionis esset beatus & comprehensor: Ergo etiam actuale peccatum, cum beatitudine seu clara Dei visione potest subsistere. 90

Respondeo negando Majorem: tum quia peccatum repugnat beatitudini, ratione visionis beatificæ, quæ cum sit ejus essentia, seu ratio formalis constitutiva, ab ea inseparabilis est: dolor verò seu tristitia illi repugnat ratione gaudii, seu delectationis beatificæ, quæ cum non sit essentia beatitudinis, sed tantum ejus proprietas, de potentia absoluta ab ea separari potest. Tum etiam, quia tristitia seu dolor non importat aversionem ab ultimo fine, nec procedit ex judicio & dictamine erroneo, sicut peccatum, sed tantum importat defectum aliquem naturæ, sive innatum, sive illatum, & aliquid ipsi disconveniens; non est autem implicancia seu repugnantia, quòd visio beata sit simul cum aliquo defectu aut re aliqua disconveniensi ipsi naturæ; quia naturam in omnibus esse reparatam & perfectam, non est ipsa essentia beatitudinis, sed effectus ejus, pertinetque ad statum ejus accidentalem, non verò ad substantiam: bene tamen implicat aversionem ab ultimo fine, & judicium seu dictamen erroneum, cum beatifica visione subsistere, ut satis supra ponderatum est. 91

Objicies secundò: Potentia ad peccandum est de essentia libertatis creatæ, vel saltem ejus pars aut complementum: Sed in beatis remanet perfecta libertas: Ergo & potentia ad peccandum.

Respondeo negando Majorem: potentia enim ad peccandum, neque est de essentia libertatis creatæ, neque ejus perfectio, aut complementum; sed potius aliquis defectus illi conveniens per accidens, & prout est in sub-

cto nondum confirmato in gratia, vel nondum
 p[er] se vidente divinam essentiam. Nam ut per-
 bellè dicitur S. Thomas 1. p. quest. 62, art. 8.
 ad 3. *Liberum arbitrium sic se habet ad eligendum ea
 que sunt ad finem, sicut se habet intellectus ad conclu-
 siones: Manifestum est autem quod ad virtutem intel-
 lectus pertinet, ut in diversas conclusiones procedere
 possit secundum principia data: sed quod in aliquam
 conclusionem procedat, prætermittendo ordinem prin-
 cipiorum, hoc est ex defectu ipsius. Unde quod liberum
 arbitrium diversa eligere possit, servato ordine finis,
 hoc pertinet ad perfectionem libertatis: sed quod
 eligat aliquid diverendo ab ordine finis (quod est pec-
 care) hoc pertinet ad factum libertatis. Unde major li-
 bertas arbitrii est in Angelis qui peccare non possunt
 (idem dicendum de aliis beatis) quam in nobis
 qui peccare possumus. De quo uberius Tractatu se-
 quenti.*

Disput. 2.
 art. 3.
 §. 2.

Objicies tertio: Potest Deus præceptum im-
 93 ponere beato de aliquo actu libero, v. g. de cu-
 stodia hominum: At supposito illo præcepto, po-
 test beatus peccare: Ergo actuale peccatum,
 cum visione beatifica potest componi. Major
 patet, Minor probatur. Supposito illo præcep-
 to, potest beatus omittere talem actum; cum
 adhuc supposito illo præcepto, liberè illum ex-
 erceat: Ergo potest peccare peccato omissionis.

Respondeo concessa Majori, negando Mino-
 rem. Ad cuius probationem, distinguo Antecedens:
 stante naturali præcepto potest omittere talem
 actum, omissione physica & naturali, concedo
 Antecedens: omissione morali & culpabili, nego
 Antecedens. Vel potest omittere, potentia
 antecedenti, & in sensu diviso, concedo Antecedens:
 potentia consequenti, & in sensu composito, nego
 Antecedens, & Consequentiam.

Possunt hæc explicari exemplo Christi, qui
 respectu actus cadentis sub præcepto, fuit liber
 quoad exercitium, & tamen non potuit peccare:
 quia licet potuerit omittere talem actum,
 prout omisso est pura negatio actus oppositi,
 non tamen quatenus est privatio prædicti actus
 ut debiti: vel quia licet illum potuerit omittere
 potentia antecedenti, & in sensu diviso, non ta-
 men potentia consequenti, & in sensu composito.
 De quo in Tractatu de Incarnatione, dum a-
 gemus de concordia libertatis Christi cum ejus
 impeccabilitate.

Disput. 21.
 art. 1.
 §. 2.

Dices: Actu omittere actum præceptum, est
 94 actu peccare: Ergo posse illum omittere, est posse
 peccare: sicut quia actu esse hominem, est actu
 esse animal rationale, posse esse hominem, est
 posse esse animal rationale.

Respondeo concessa Antecedenti, negando
 Consequentiam: quia arguitur à sensu composito
 ad divinum: sicut in ista: Actu non ponere a-
 ctum præceptum à Deo, est actu falsificare scientiam
 Dei: Ergo posse illum non ponere, est posse
 illam falsificare. Vel claritatis gratia, distin-
 guo Consequens: posse omittere actum præcep-
 tum, potentia consequenti, & omissione priva-
 tivè accepta, est posse peccare, concedo. Posse
 omittere, potentia solum antecedenti, & omif-
 sione pure negativa, nego.

Ratio distinctionis est, quia potentia conse-
 quens dicitur, quæ aliquando est ad actum re-
 ducenda, & cui ex nullo capite repugnat cum
 actu conjungi; unde cum perfecte & complete
 practica sit, à nullo predicato, etiam accidentali,
 in suis extremis præcindit: potentia autem
 antecedens est, quæ ad actum reducenda non est,

A & cui ex aliqua suppositione repugnat cum a-
 ctu conjungi, tenditque in actum vel negatio-
 nem actus, secundum se, præcindendo ab his
 quæ accidentaliter illis conveniunt, eo quod
 non sit practica complete. Cum ergo supposito
 præcepto de aliquo actu, omissioni illius conne-
 xa sit ex accidenti ratio privationis morali,
 hinc fit quod potentia consequens ad illum om-
 mittendum, sit potentia ad omissionem morali-
 ter & privativè sumptam, subindeque potentia
 ad peccandum; non verò potentia antecedens,
 quæ tendit ad negationem actus secundum se, &
 cum præcisione eorum quæ ex accidenti illi
 conjuncta inveniuntur. Unde non valet ista con-
 sequentia: Beatus potentia antecedenti potest
 omittere actum præceptum: Ergo potest pecca-
 re: sicut nec ista: Christus, supposito præcepto
 Paris de subeunda morte, potuit non mori
 potentia antecedenti: Ergo potuit peccare, & præ-
 ceptum Paris non implere.

Nec obstat exemplum quod in argumento
 adducitur: nam homo est essentialiter animal
 rationale; omisso verò seu negatio mortis in
 Christo (idem dicendum de omissione actuali
 custodiæ in Angelo aut beato) non est essentialiter
 privatio & transgressio, sed accidentaliter,
 & ratione præcepti per accidens suppositi; po-
 tentia autem non potest ab actu dividere que
 sunt illi essentialia, & sic non stat potentia ad
 esse hominem, divisivè ab hoc quod est esse animal
 rationale; potest tamen præcindere ab il-
 lis quæ accidentaliter conjunguntur cum actu
 vel negatione ejus, per tendentiam ad illa secun-
 dum se accepta; & quia negatio mortis, vel cu-
 stodiæ, cadentis sub præcepto, solum est priva-
 tio per accidens, & ratione præcepti, quod illi
 essentialiter non est; consequens fit, quod adhuc in
 instanti præcepti, possit potentia tendere ad il-
 lam secundum se inspectam, quoad sibi essentialia,
 quæ ratione solum est negatio, præcindendo
 ab illa, quatenus privatio est; & consequenter
 tendere ad illam in sensu diviso, non autem in
 sensu composito. Quod mille exemplis in om-
 nium sententia admittendis posset manifestari
 sed de hoc fusè loco citato dicemus.

Instabis: Stante præcepto de aliquo actu su-
 pernaturali, potest Deus negare beato auxilium
 efficax ad illum eliciendum: Ergo beatus potest
 omittere actum præceptum, non solum potentia
 antecedenti, & in sensu diviso, sed etiam poten-
 tia consequenti, & in sensu composito, subinde-
 que peccare. Antecedens videtur certum: cum
 enim auxilium efficax sit pure gratuitum, &
 non requiratur ad posse sed ad agere, Deus ne-
 mini tenetur illud concedere. Consequentia ve-
 rò est manifesta: nam cum auxilium efficax ap-
 plicet potentiam ad operandum, ad ejus de-
 negationem non solum sequitur potentia conse-
 quens & expedita ad omittendum actum præ-
 ceptum, sed etiam actualis illius omifio.

Respondeo primò, negando Antecedens: si-
 cut enim ex suppositione quod Deus Christo
 Domino imponat præceptum supernaturale, co-
 netur illi dare auxilium efficax supernaturale,
 quia persona impeccabilis est; ita ex hypothesi
 quod aliquem eleverit ad clarum sui visionem, &
 illi actum aliquem supernaturalem præcipiat,
 tenetur auxilium efficax ad illum eliciendum
 tribuere; quia (ut supra ostendimus) ex vi status
 beatifici, & claræ Dei visionis, redditur omnino
 impeccabilis.

Respon.

Respondeo secundò, quòd si instante aliquo praecepto supernaturali, Deus omne auxilium efficitur, omnemque ad agendum concursum denegaret, omnino talis praecepti non esset privativa & culpabilis, sed purè negativa & inculpabilis: nam, ut in tractatu de peccatis ostendimus, ut omnino sit voluntaria & culpabilis, debet necessariò habere annexum aliquem actum, qui sit causa vel occasio omittendi, quique per ordinem ad omissionem sit intrinsecè & positivè malus: Si autem Deus omnem concursum ad agendum beato denegaret, eo ipso deesset illi omne exercitium liberum, nullumque posset elicere actum, qui esset causa omittendi praeceptum.

Objicies quartò contra secundam conclusionem: Potest Deus hominem in peccato mortali existentem, ad visionem beatificam elevare, non infundendo illi gratiam sanctificantem: Sed in tali casu visio beatifica & peccatum habituale simul existerent: Ergo illa possunt per absolutam Dei potentiam simul existere. Major videtur certatim ad visionem enim beatificam solum requiritur lumen gloriae, quod tribui potest sine infusione gratiae. Minor etiam videtur aperta: cum enim peccatum habituale essentialiter consistat in privatione gratiae, non potest expellere infusione illius: Sed in tali casu non infunderetur gratia, ut supponimus: Ergo peccatum habituale non tolleretur, sed remaneret & simul existeret cum visione beata.

Respondeo primò, negando Majorem: nam licet non potest per absolutam Dei potentiam elicere actus vitalis, absque principio radicali vitæ: ita nec visio beata, sine gratia: cum visio sit actus perfectè vitalis vitalitate supernaturali; gratia verò principium radicale vitæ supernaturalis, ut in tertia ratione secundæ conclusionis fuisse expendimus.

Respondeo secundò, data & non concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum est, peccatum habituale non consistere essentialiter in privatione gratiae præcisè & absolutè sumpta, sed in privatione gratiae, ut voluntaria, cum ad peccatum ratio voluntarii necessariò requiratur: unde si Deus à iusto dormiente auferret gratiam, per suspensionem concursus conservativi illius, licet ille careret gratia, non tamen haberet maculam peccati, quia illa carentia non esset illi voluntaria. Idem cum proportione dicendum est in proposito: licet enim homo ille ad visionem beatificam elevatus, gratia sanctificante careat, non tamen propterea maculam peccati, seu peccatum habituale haberet: quia cum visio beatifica sit ex se & ex sua natura virtualis & implicita peccati retractatio, ut supra ostendimus, talis carentia non remaneret amplius voluntaria. Unde quando dicitur, quòd carentia gratiae non potest tolli, nisi per ejus infusionem, distinguendum est: non potest tolli physice, & in ratione purè negationis, concedendum est: non potest tolli moraliter, & in ratione privationis, seu carentiae voluntariae, negandum: ut enim hoc secundo modo tollatur, sufficit quòd ponatur actus formaliter aut virtualiter retractans, & destruens rationem voluntarii, quæ in ea includitur.

Objicies ultimo: Visio beatifica & peccatum habituale non opponuntur: Ergo possunt

A esse simul, saltem per absolutam Dei potentiam. Consequentia parer, Antecedens probatur. Opposita debent esse in eodem subjecto: Sed visio beatifica & peccatum habituale sunt in diversis subjectis; nam visio est in intellectu, peccatum verò habituale, ut dicit privationem gratiae sanctificantis, est in essentia animæ, in qua immediatè recipitur ipsa gratia; ut verò importat averfionem à Deo ut ultimo fine, est in voluntate, in qua est ipse amor; seu conversio in Deum ut ultimum finem: Ergo Visio beatifica & peccatum habituale non opponuntur.

Respondeo primo, quòd licet visio beatifica & peccatum habituale non opponantur formaliter & immediatè, opponuntur tamen radicaliter & mediatè: quia visio beatifica est radix amoris, qui formaliter & immediatè opponitur peccato habituali, & dicit averfionem à Deo ut ultimo fine & rationem voluntarii in eo inclusam formaliter destruit; sicut rationalitas virtualiter seu radicaliter hincibilitati opponitur, quia est radix insipientiae, quæ formaliter opponitur hincibilitati. Unde quemadmodum si Deus de potentia absoluta insipientiam à rationalitate sejungeret, rationalitas tamen cum hincibilitate stare non posset: ita pariter si à visione beatifica amorem separaret, ejusque impediret resultantiam, nihilominus illa peccatum habituale à se excluderet, & cum eo esset impossibile.

Respondeo secundo: quòd licet visio beatifica, formaliter sub ratione visionis non opponatur immediatè peccato habituali, ut importat averfionem à Deo ut ultimo fine, bene tamen sub ratione retentionis seu comprehensionis: quia sub hac ratione præsentat voluntati summum bonum, in quo tanquam in termino ipsa quiescit; ut infra patebit, cum agemus de dotibus animæ beatae.

Addo quòd, quamvis visio beatifica & averfio à Deo sint in diverso subjecto quo, sunt tamen in eodem subjecto quod, scilicet in anima: sicut autem operari est proprium subsistentium, ita & consequi finem, & ab illo averfio: unde non potest eadem anima per visionem beatificam consequi ultimum finem, & simul esse ab illo averfio per peccatum habituale.

DISPUTATIO V.

De dotibus & aureolis beatorum.

Quamvis Angelicus Doctor hic de dotibus & aureolis beatorum non disputet, sed reserret ad finem tertiæ partis: quia tamen morte præventus illum tractatum non edidit, & supplementum ad tertiam partem communiter in scholis non exponitur, visum est disputationi de proprietatibus beatitudinis istam annectere, & breviter de dotibus & aureolis beatorum hic differere. Pauca etiam de fructibus Evangelicis hic subnectemus, quia de his hic differunt plures Theologi.